

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет Економічний
Кафедра Обліку і аудиту

Затверджено

На засіданні кафедри обліку і аудиту
факультету економічного
Львівського національного університету імені Івана
Франка
(протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри _____

Силабус з навчальної дисципліни

«Калькулювання собівартості продукції»,

що викладається в межах ОПП (ОПН) ПП 2.1.2.28 першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів з спеціальності
071 «Облік і оподаткування»

Львів 2022 р.

Назва дисципліни	Калькулювання собівартості продукції
Адреса викладання дисципліни	Проспект Свободи 18, м. Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Економічний факультет, кафедра обліку і аудиту
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	07 Управління і адміністрування, спеціалізація 071 «Облік і оподаткування»
Викладачі дисципліни	Тенюх Зоряна Ігорівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту
Контактна інформація викладачів	zoryana.tenyukh@lnu.edu.ua , м. Львів, проспект Свободи 18, к. 202.
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі он-лайн консультації через Microsoft Teams, Zoom, Viber та подібні ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід написати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	
Інформація про дисципліну	Курс розроблено таким чином, щоб надати студентам необхідні теоретичні знання та практичні навички у сфері обліку витрат та калькулювання собівартості продукції, сформувати вміння застосовувати знання в практичній діяльності суб'єктів господарювання різних видів діяльності.
Коротка анотація дисципліни	Дисципліна «Калькулювання собівартості продукції» є вибірковою дисципліною циклу професійної й практичної підготовки та невід'ємною складовою для здобуття компетентностей зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування», яка викладається в 8-му семестрі в обсязі 3-х кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі дисципліни	Метою навчальної дисципліни «Калькулювання собівартості продукції» є ґрунтовне засвоєння студентами теоретичних та практичних аспектів обліку витрат та калькулювання собівартості продукції на підприємстві, застосування набутих знань для формування обліково-аналітичного забезпечення при прийнятті ефективних управлінських рішень.
Література для вивчення дисципліни	Основна література: 1. Податковий кодекс України від 2.12.2010 № 2755-VI / Верховна Рада України. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 №996-XIV / Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14 3. НП(С)БО 16 «Витрати» та інші національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. 4. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості : Наказ Міністерства промислової політики України від 09.07.2007 р. №373. 5. Атамас П. Й. Управлінський облік: Навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 440 с. 6. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський управлінський облік: Підручник / За ред. Проф. Ф.Ф. Бутиця. 3-тє вид., доп.і перероб. Житомир: ПП «Рута», 2005. 480 с. 7. Витрати підприємства. <i>Дебет-Кредит</i>. 2016. № 37. 8. Верланов Ю. Ю., Бурлан С. А., Верланов О. Ю. Управлінський облік: сучасна теорія і практика : навчальний посібник. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. 340 с. 9. Голов С.Ф. Управлінський облік : Підручник.к К.: Лібра, 2003. 703с.

10. Лень В.С. Управлінський облік: Навч. посіб. 2-ге вид., випр. К.: Знання - Прес, 2006. 317 с. (Вища освіта XXI століття).
11. Нападівська Л.В. Управлінський облік: Підручник К.: Книга, 2004.544с.
12. Собівартість *Податки і бухгалтерський облік*. 2016. № 32. URL : <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/april/issue-32/>
13. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства: Навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2002. 656 с.
14. Шевчук В.С. Стратегічний облік і аналіз : навч. посібник / За ред. проф. Ковалюка О.М. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 312 с.

Додаткова література:

15. Струк Н. С. Цільове калькулювання в обліковій системі ділового партнерства підприємств. *Економічні науки. Серія: Облік і фінанси*. 2010. Вип. 7 (25). Ч. С. 271–278
16. Попівняк Ю.М. Система цільового калькулювання: особливості та переваги впровадження у вітчизняну практику підприємництва *Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету*. Випуск 3 (11). Харків: ХЕУ, 2008. С. 147.
17. Попівняк Ю. М. Втрати підприємства та особливості їх класифікації. *Фінансова система України : збірник наукових праць*. Острого : Вид-во Національного університету “Острозька академія”. 2009. Випуск 12. С. 90-102.
18. Михальська О. Л., Швець В. Г. Управлінський облік та аналіз виробничих витрат : монографія Київ : Кондор, 2019. 224 с.
19. Партин Г. О. Управління витратами підприємства: концептуальні засади, методи та інструментарій: монографія. Київ: УБС НБУ, 2008. 219 с.
20. Партин Г.О., Загородній А. Г. Управлінський облік: навч. посіб. 2-ге вид., випр. і допов. К.: Знання, 2007, 303 с.
21. Скрипник М.І. Життєвий цикл і методи калькулювання за стадіями *Вісник ЖДТУ*. 2010. № 1 (51)
22. Царук В. Вітчизняні та зарубіжні методи обліку витрат: порівняльна характеристика. *Міжнародний науковий журнал*. Випуск 1-2. 2017. С.49-57.
23. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: підручник / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксінко, М. І. Беленкова та ін. / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. 6-те вид. перероб. і допов. К.: Алерта. 2011. - 1042 с.
24. Фаріон І. Д., Писаренко Т.М. Управлінський облік: підручник. К.: ЦУЛ, 2012. 792 с.
25. Чумаченко М., Білоусова І. Дискусійні проблеми обліку витрат і калькулювання собівартості продукції *Бухгалтерський облік і аудит*. 2008. № 10. С. 3–7
26. Онищенко О. В., Куренна О. О., Крикуненко А. С. Методи обліку витрат та калькулювання собівартості продукції: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2017. Вип. 25(2). С. 153-157. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2017_25%282%29_34

Періодичні видання: “Податки і бухгалтерський облік”, “Все про бухгалтерський облік”, “Бухгалтерський облік та аудит”, “Галицькі контракти”, “Баланс”, “Дебет-Кредит”, “Інтерактивна бухгалтерія” та ін.

Обсяг курсу

Загальний обсяг курсу – 90 годин, з них:
42 годин аудиторних занять (**28** години лекцій, **14** годин практичних занять) та **48** години самостійної роботи.

Очікувані результати навчання

Після завершення цього курсу студент буде :
Знати :
 – теоретичні основи обліку витрат та калькулювання собівартості продукції та понятійний апарат;

- основні законодавчі та нормативні акти, якими регламентуються питання обліку витрат та калькулювання собівартості продукції;
- склад витрат та порядок формування і відображення в обліку собівартості готової та реалізованої продукції, робіт, послуг;
- методи калькулювання собівартості продукції, робіт та послуг в Україні та світі.

Вміти :

- заповнювати первинні документи з обліку витрат, складати калькуляції собівартості продукції та узагальнювати інформацію у регістрах бухгалтерського обліку та у звітності;
- систематизовувати інформацію про витрати та собівартість готової і реалізованої продукції на рахунках бухгалтерського обліку;
- калькулювати собівартість продукції за різними методами та для різних цілей;
- забезпечувати своєчасний збір і систематизацію достовірної інформації про фактичні та планові витрати діяльності для здійснення обліково-контрольного процесу та прийняття управлінських рішень.

Очікувані результати навчання покликані забезпечити набуття наступних компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою підготовки бакалавра за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»:

Загальні компетентності:

- ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
- ЗК13. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- СК02. Використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв’язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.
- СК03. Здатність до відображення інформації про господарські операції суб’єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення.
- СК04. Застосовувати знання права та податкового законодавства в практичній діяльності суб’єктів господарювання.

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПР03. Визначати сутність об’єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності
- ПР05. Володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств.
- ПР06. Розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності
- ПР14. Вміти застосовувати економіко-математичні методи в обраній професії.
- ПР18. Аналізувати розвиток систем, моделей і методів бухгалтерського обліку на національному та міжнародному рівнях з метою обґрунтування доцільності їх запровадження на підприємстві.

Ключові слова

Витрати, виробничий облік, виробнича собівартість продукції, елементи витрат, загальновиробничі витрати, калькулювання, калькуляція, калькуляційний облік, калькуляційні одиниці, класифікація витрат, контроль витрат, методи калькулювання, норми витрат, відхилення від

	норм, облік витрат, прямі витрати, розподіл витрат, статті калькулювання, собівартість, собівартість реалізації, центри витрат
Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій, практичних занять, самостійна робота та консультації для кращого розуміння тем
Теми*	Подано у формі СХЕМИ КУРСУ*
Підсумковий контроль, форма	залік в кінці семестру, комбінований
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з таких дисциплін як бухгалтерський облік, фінансовий облік, управлінський облік, оцінка в бухгалтерському обліку, оподаткування суб'єктів господарювання, економіка підприємства, вступ до фаху, достатніх для сприйняття категоріального апарату, розуміння механізму здійснення та відображення операцій в обліку, їх вартісного узагальнення.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Такі методи і техніки: Словесні : лекція, інструктаж, дискусія Наочні: презентації, ілюстрації Практичні : розв'язок практичних задач, виконання тестових та модульних завдань
Необхідне обладнання	Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загально вживаних програм і операційних систем.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: • практичні заняття : 60% семестрової оцінки (активність 30 %, тести у вигляді поточного контролю 30 %); максимальна кількість балів <u>60</u>. • контрольні заміри (модулі): 40% семестрової оцінки; максимальна кількість балів <u>40</u>. Підсумкова максимальна кількість балів <u>100</u>. Якщо студент не набрав мінімальної кількості балів для зарахування заліку, зокрема 51% семестрової оцінки, або прагне покращити свій результат, то студент проходить тестування для підвищення своєї підсумкової оцінки. Максимальна кількість балів <u>50</u> Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції й практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали контрольного тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Питання до заліку	1. Поняття витрат та критерії їх визнання. 2. Класифікація витрат на виробництво. 3. Витрати на продукцію та витрати періоду. Основні та накладні витрати. 4. Змінні, постійні та змішані витрати. Їх структура та графіки. 5. Прямі та непрямі витрати. Їх приклади. 6. Поняття калькулювання та взаємозв'язок з калькуляцією. 7. Об'єкти обліку витрат та об'єкти калькулювання, калькуляційні одиниці. 8. Нормативно-правове забезпечення формування собівартості продукції 9. Поняття й види собівартості, завдання калькулювання собівартості. 10. Склад собівартості готової та реалізованої продукції. 11. Система виробничого обліку та процес її впровадження на підприємстві. 12. Облік виробничих прямих витрат. 13. Облік витрат від браку 14. Поняття загальновиробничих витрат, їх види та облік. 15. Особливості та етапи розподілу загальновиробничих витрат. 16. Особливості включення загальновиробничих витрат до собівартості реалізованої продукції згідно НП(С)БО 16 «Витрати». 17. Облік витрат за елементами і статтями калькуляції. 18. Типовий перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції. 19. Класифікаційна структура методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції. 20. Технологічний аспект вибору методики калькулювання собівартості продукції: калькулювання за замовленнями. 21. Технологічний аспект вибору методики калькулювання собівартості продукції: калькулювання за процесами. 22. Операційне калькулювання. 23. Система калькулювання собівартості за змінними витратами. 24. Система калькулювання собівартості за повними витратами. 25. Порівняльна характеристика систем калькулювання собівартості за змінними та повними витратами. 26. Калькулювання за фактичними витратами. 27. Зміст нормативного методу витрат та калькулювання. 28. Система калькулювання за стандартними витратами. 29. Порядок нормування витрат і визначення нормативної (стандартної) собівартості. Облік відхилень від нормативів 30. Зміст центрів відповідальності. Ознаки поділу і види центрів відповідальності. 31. Організація обліку за центрами витрат. 32. Контроль за діяльністю центрів витрат на основі звітності за рівнями управління 33. Характеристика системи калькулювання витрат на основі діяльності (ABC). 34. Передумови виникнення ABC, її переваги та недоліки. 35. Застосування ABC для управління витратами та аналізу прибутковості. 36. Сутність калькулювання життєвого циклу виробу (<i>Life-Cycle Costing</i>), 37. Цільове калькулювання (<i>Target Costing</i>). 38. Калькулювання для безперервного вдосконалення (<i>Kaizen Costing</i>). 39. Основні характеристики системи «якраз вчасно» (<i>Just-in-time System</i>). 40. Особливості калькулювання за принципом зворотного потоку (<i>Backflush Costing</i>).
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

* Схеми курсу

14 тиж. 90 год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності	Література (за номерами в таблиці силабусу)	Завдання, год. Л/Пр/СР	Термін виконання
7	Тема 1. Теоретичні основи калькулювання собівартості: поняття витрат, критерії їх визнання та класифікація. Поняття витрат та критерії їх визнання згідно з нормативно-правовими актами у сфері обліку. Класифікація витрат на виробництво за: відношенням до собівартості продукції (робіт, послуг); способами віднесення на собівартість продукції (робіт, послуг); відношенням витрат до процесу виробництва; ступенем впливу обсягу виробництва на рівень витрат; економічними елементами та за статтями калькуляції; центрами відповідальності (місцем виникнення витрат); єдністю складу (однорідністю) витрат; доцільністю витрачання; періодами визнання (часом виникнення); можливістю здійснення контролю за витратами; видами продукції, робіт, послуг; видами діяльності.	Лекція, Практичне заняття Самостійна робота	2-13, 17-20, 23,24 <i>Періодичні джерела, Фахові видання</i>	2/1/4	<i>Один тиждень</i>
7	Тема 2. Калькулювання собівартості продукції: основні поняття та їх взаємозв'язок, нормативно-правове забезпечення. Поняття калькулювання та калькуляції, взаємозв'язок між ними. Види калькуляцій. Об'єкти обліку витрат та об'єкти калькулювання. Калькуляційні одиниці та її види. Поняття та види собівартості, її склад та нормативно-правове забезпечення формування. Спільні риси в структурі методичних рекомендацій з обліку витрат і калькулювання собівартості, діючих в Україні. Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат.	Лекція, Практичне заняття, Самостійна робота	3-13, 20, 24 <i>Періодичні джерела, Фахові видання</i>	2/1/4	<i>Один тиждень</i>
7	Тема 3. Методи обліку витрат та порядок закриття транзитних рахунків. Методи обліку витрат відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку: з використанням рахунків 9 класу «Витрати діяльності»; з одночасним використанням рахунків 8 класу «Витрати за елементами» і 9 класу «Витрати діяльності». Склад і призначення рахунків класу 8 «Витрати за елементами», склад і призначення рахунків класу 9 «Витрати діяльності» та порядок їх закриття.	Лекція, Практичне заняття, Самостійна робота	2, 3, 4, 6, 7, 12, 13, 23 <i>Періодичні видання</i>	2/1/4	<i>Один тиждень</i>

7	Тема 4. Облік прямих витрат та втрат від браку Склад прямих витрат та порядок їх відображення в обліку. Документальне оформлення прямих витрат. Облік зворотніх та незворотніх відходів виробництва. Поняття браку та класифікація втрат від браку. Документальне оформлення втрат від браку. Технічно неминучий невиправний (остаточний) брак. Технічно неминучий виправний брак. Непередбачений внутрішній невиправний та виправний брак. Облік втрат від браку та витрат на його виправлення: з використанням рахунків класу 8 «Витрати за елементами» та без використання рахунків класу 8 «Витрати за елементами».	Лекція, Практичне заняття, Самостійна робота	3, 4, 6, 7, 11, 12, 13, 23,24 <i>Періодичні видання</i>	2/1/4	<i>Один тиждень</i>
7	Тема 5. Облік загальновиробничих витрат та порядок їх розподілу. Поняття загальновиробничих витрат, критерії їх визнання, склад та види. Облік загальновиробничих витрат на рахунках бухгалтерського обліку та порядок їх закриття. Особливості та етапи розподілу загальновиробничих витрат. Ставка розподілу загальновиробничих витрат. Причини виникнення недорозподілених або зайворозподілених загальновиробничих витрат та порядок їх списання. Особливості включення загальновиробничих витрат до собівартості реалізованої продукції згідно П(С)БО 16 «Витрати».	Лекція, Практичне заняття, Самостійна робота	3-13, 18, 20, 23, 24 <i>Періодичні джерела, Фахові видання</i>	2/1/4	<i>Один тиждень</i>
7	Тема 6. Калькуляція та облік фактичної собівартості готової продукції. Калькуляція фактичної собівартості готової продукції. Документальне оформлення калькулювання собівартості готової продукції. Облік готової продукції за фактичною виробничою собівартістю або за обліковими цінами (нормативною собівартістю). Кореспонденція рахунків з обліку готової продукції за фактичною виробничою собівартістю. Кореспонденція рахунків з обліку руху готової продукції за обліковими цінами. Оцінка фактичної собівартості готової продукції.	Лекція, Практичне заняття, Самостійна робота	3, 4, 6, 7, 12, 23, 24 <i>Періодичні джерела</i>	2/1/4	<i>Один тиждень</i>
12	Тема 7. Методи калькулювання собівартості продукції, робіт та послуг. Технологічний аспект вибору методики калькулювання собівартості продукції: калькулювання за замовленнями; калькулювання за процесами. Операційне калькулювання. Вплив наявності постійних виробничих витрат на вибір методу калькулювання собівартості продукції та на формування «Звіту про фінансові результати підприємства»: калькулювання за повними витратами; калькулювання за змінними витратами. Аналітичні і контрольні можливості систем калькулювання. Обґрунтування переваг і вад системи калькулювання змінних витрат.	Лекція, Практичне заняття, Самостійна робота	3-6, 8-13, 20, 22, 24, 25, 26 <i>Періодичні джерела, Фахові видання</i>	4/2/6	<i>Два тижні</i>

7	Тема 8. Контроль витрат в системі калькулювання. Забезпечення контролю витрат в системі калькулювання: облік фактичних витрат; нормативний метод калькулювання; стандарт-кост, його основні відмінності від нормативного методу. Порядок нормування витрат і визначення нормативної (стандартної) собівартості. Облік відхилень від нормативів у системі стандарт-кост. Аналіз відхилень від нормативів та їх впливу на прибуток.	Лекція, Практичне заняття, Самостійна робота	3-6, 8–13, 20, 22, 24, 25 <i>Періодичні видання</i>	2/1/4	<i>Один тиждень</i>
7	Тема 9. Облік і контроль за центрами відповідальності. Зміст центрів виникнення витрат. Центр відповідальності. Ознаки поділу центрів відповідальності. Види центрів відповідальності. Їх приклади. Організація обліку за центрами відповідальності. Використання стандартних витрат. Розрахунок відхилення від стандартних матеріальних витрат. Причини таких відхилень. Відхилення від стандартних витрат на оплату праці. Чинники, що визначають відхилення змінних накладних витрат від встановленого стандарту. Розрахунок цих відхилень. Здійснення аналізу відхилень постійних накладних витрат від встановленого стандарту. Взаємозв'язок обліку стандартних витрат та обліку за центрами відповідальності. Критерії та методи дослідження відхилень. Облік відхилень у системі рахунків бухгалтерського обліку.	Лекція, Практичне заняття, Самостійна робота	5, 6, 8, 9, 11, 19, 24 <i>Періодичні джерела, Фахові видання</i>	2/1/4	<i>Один тиждень</i>
10	Тема 10. Калькулювання на основі діяльності (ABC) та його використання в системі управління. Характеристика системи калькулювання витрат на основі діяльності. Передумови виникнення ABC, її переваги та недоліки. Характеристика системи управління витратами на основі діяльності. Ідентифікація видів діяльності різних ієрархічних рівнів. Вибір факторів витрат для однорідних сукупностей накладних витрат. Розподіл накладних витрат на основі аналізу діяльності (операцій). Застосування ABC для управління витратами та аналізу прибутковості.	Лекція, Практичне заняття, Самостійна робота	5, 9, 10, 14, 22, 26 <i>Періодичні джерела, Фахові видання</i>	4/2/4	<i>Два тижні</i>
12	Тема 11. Еволюція методів калькулювання у світовій практиці та перспективи застосування її результатів в Україні. Концепція стратегічного управління витратами. Аналіз ланцюжка створення цінності (<i>Value Chain</i>). Характеристика новітніх методів калькулювання у світовій практиці: калькулювання життєвого циклу виробу (<i>Life-Cycle Costing</i>), цільове калькулювання (<i>Target Costing</i>), калькулювання для безперервного вдосконалення (<i>Kaizen Costing</i>), система «якраз вчасно» (<i>Just-in-time System</i>), калькулювання за принципом зворотного потоку (<i>Backflush Costing</i>) та інші. Їх переваги та недоліки. Перспективи застосування сучасних методів калькулювання в Україні.	Лекція, Практичне заняття, Самостійна робота	5,6,9, 11,14,15,16, 19, 21, 22, 25, 26 <i>Періодичні джерела, Фахові видання</i>	4/2/6	<i>Два тижні</i>